פרשת השבוע על פי ה"שם משמואל"

פרשת פקודי

1

ויקח ויתן את העדות וישם את הבדים.

הנה מפורש ששימת הבדים היתה אחרי נתינת הלוחות לארון, ובפרשת תרומה נאמרה נתינת הלוחות אחר הבדים. ואולי יש לומר דהנה ביומא (ע"ב:) שהבדים בטבעות היו מתפרקין ואין נשמטין, פירש"י בראשיהם היו עבין והכניס ראשן אחד בדוחק בטבעות ובאמצען היו דקין הלכך לא היו נדחקין בטבעות אלא מתפרקין והולכין לכאן ולכאן, אבל אינן נשמטין לצאת מהם לפי שהיו עבים בראשיהם, עכ"ל. ועדיין אינו מובן שמשמע מפירש"י שם מהקושיא ומהתירוץ [עי"ש היטב] שאינן נשמטין כלל, הלוא עכ"פ בדוחק היו נשמטין שלעומת שבא כן ילך. ונראה דהנה הארון אף שהי' גשמי מ"מ הי' בו ענין רוחני שנשא את עצמו ולא הי' מכביד על נושאיו ובירדן נשא את נושאיו, וע"כ אף שהיו הבדים עבים בראשיהם ולפי טבע הגשם לא הי' נכנס בטבעות, מ"מ טבעות הארון היו מתפשטין לצורך הכנסת הבדים. וגדולה מזו מצינו בא"י שבזמן שיושבין עלי' רוחא ובזמן שאין יושבין עלי' גמדא (כבש"ס גיטין נ"ז:) ומשום שהי' בא"י ענין אלקי. ומובן עאכו"ב הארון שהי' כל ענינו בלתי טבעי, וכ"ז לצורך הכנסת הבדים שכן היתה המצוה, אבל כשבא להסיר את הבדים שעוברין בלאו בודאי לא התפשטו הטבעות. ומעתה י"ל דבצוואה בפ' תרומה שהיתה קודם החטא והי' כל ענינם בלתי טבעי כמ"ש במק"א, ע"כ אף טרם שנתן בארון את הלוחות הי' הארון נמי בלתי טבעי והיו הטבעות מתפשטין, אבל במעשה שהי' אחר החטא לא היו הטבעות מתפשטין עד אחר שניתנו הלוחות בארון, ונתקדש הארון עוד יותר בקדושת הלוחות שהי' בהם מכתב אלקים בלתי טבעי:

2

ועל דרך זה יש לפרש פירש"י ויביאו את המשכן אל משה, שלא הי' יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפם ומשה העמידו, אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר הקמתו ע"י אדם אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו, עכ"ל. ויש להבין הלוא כל ימי היותם במדבר היו הלויים מפרקין ומעמידין את המשכן בלתי משה כלל. ולפי הדרך הנ"ל יש לומר דאף אמנם אין ערוך קדושת הארון לקדושת הקרשים, והגם שכתבנו במק"א שגם בקרשים הי' ענין אלקי רוחני שלא היו כ"כ מכבידין על העגלות, דלפי הטבע בלתי מובן איך שמונה בקר משכו את ארבע העגלות שהי' עליהן משא כבד כ"כ ובמדבר שאין שם מסלול ודרך אלא כולו חול, מ"מ הי' קצת מלובש בדרך הטבע, אבל הארון שנשא את נושאיו שהוא יצא לגמרי מהיקש הטבע וכן התפשטות הטבעית לצורך הכנסת דבר עב מהם שהוא יוצא מהיקש הטבע לגמרי, וע"כ לא הספיק מעשה מרע"ה לעשותו רוחני יוצא מהיקש הטבע עד ששם בו את לוחות העדות, אבל בקרשים שלא היו צריכין לנס נגלה אלא לנס נסתר מלובש קצת בדרך הטבע, הי' נעשה ע"י מעשה משה, וזה שאין איש יכול להקימו מחמת כובד הקרשים, וכאשר נתן בהם משה ידו הקדושה קנו ענין רוחני אלקי מעט עד שנעשה בהם נס נסתר שהי' רק נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו, והענין

3

האלקי שנתהוה בהם ע"י מרע"ה נשאר בהם, עד שגם אח"כ לא היו מכבידין על העגלות כנ"ל, וע"כ אח"כ גם הלויים בלתי משה היו יכולין לפרקו ולהקימו:

ודוגמא זו יש לומר בענין שבת וששת ימי המעשה הבאים אחריו, שבודאי להחזיק מעמד שלא יתגשם בששת ימי המעשה בטרדת הפרנסה והמלאכות והתערבות עם אנשים בלתי מהוגנים ומשא ומתן בשוק וכל אויר העולם מלא רוחות רעות ומחשבות רשעים המקלקלות את האויר, הוא כמעט בלתי טבעי, וכמו שאמרו ז"ל כיוצא בו (סוכה נ"ב:) אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו. אך כח השבת שלפניהם הוא המשפיע ונותן עוז ותעצומות וחיים מתוקנים לכל ששת ימי המעשה, כי מיני' שיתא יומין מתברכין, ובודאי כ"ש שמתברכין מיני' ברוחניות, היינו שהשבת משפיע כח רוחני בששת ימי המעשה כדמיון משה רבינו ע"ה שהשפיע כח רוחני בקרשי המשכן, עד שאח"כ גם הלויים היו יכולין להקימו כנ"ל, וידוע שמשה הוא שבת. אך זה הוא באם הוא בשבת ברגש והגבהת הנפש והענין הרוחני מכשכש במעיו שוב יכול להשפיע מעין זה על ששת ימי המעשה, אבל אם גם ביום השבת איננו מתעורר היטב איך יקבלו עוד ממנו ששת ימי המעשה:

שנת תרע"ה

4

ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו וגו' ויפרוש את האוהל וגו'. הנה משמע שסדר ההקמה הי' תחילה היריעות התחתונות ואח"כ הקרשים כאמרם ז"ל (שבת כ"ח.) משכן קרוי משכן ואין קרשים קרויין משכן, א"כ הא דויקם משה את המשכן פירושו היריעות התחתונות. וכמו שכתוב אח"כ ויפרוש את האוהל שפירש"י יריעות עזים, ואם נאמר דוקם את המשכן הוא כלל שלאחריו פרט, אנה הזכיר היריעות התחתונות אלא ודאי כדאמרן. וכן פירש הספורנו שהוקמו היריעות קודם הקמת הקרשים אם מידי אדם מחזיקים בו ואם על דרך נס כדבריהם ז"ל וכו', עכ"ל. ויש להבין טורח זה או נס זה למה, ומה תועלת בו, ומדוע לא הוקמו כדרך הבנינים מתחילה הקרשים להיות נושאים ליריעות ואח"כ היריעות:

5

ונראה דבאשר עיקר הכוונה היתה להשראת השכינה, ומשכן וכליו היו הנושאים לאור האלקי השופע עליהם, כביכול דוגמת גוף האדם הנושא את הנשמה, לזה בא הרמז להורות חסדי השי"ת שעשה עם ישראל שהיו אחר חטא העגל ולא היו עדיין ראויין להשראת השכינה, אלא שהקדים הקב"ה והשרה שכינתו עליהם בעודם בשפל המצב כדי שיתעודדו ויתחזקו ויעשו ראויין להיות נושאים לאור האלקי, ולא יסתפקו במה שהשיגו את תקותם שתשרה שכינה ביניהם, ויבינו שעדיין לא באו לתכלית הכוונה, וכי עליהם עוד להעשות נושאים לאור האלקי, כדוגמת היריעות שפרוסות לראשונה טרם שהי' נושאים להם, ואח"כ סידר את הנושאים היינו הקרשים:

6

ובדוגמא זו היו במצרים משוקעים במ"ט שע"ט ולא הספיק בצקם של אבותינו להתמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם, על סמך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה. וכן הוא ענין שבת זכר ליציאת מצרים שבלוחות האחרונים, שאלמלי הי' השבת ממתין לבוא עד שהיו ישראל מוכנין לקבלה לא הי' בא לעולם, אלא שהשבת פורש כנפיו על ישראל כמו שהם, ובשביל זה מתחזקים ומתעודדים להיות נושאים לקדושת השבת, כדוגמת יציאת מצרים, ועל כן בלוחות הראשונים שהיו ישראל ברום המעלה מאד היו יכולין להכין עצמם להיות נושאים לשבת טרם יבוא, וע"כ לא נאמר בהם זכר ליציאת מצרים, וכן הוא לדורות בקריאת פרשת החודש, וימי ניסן קודם פסח דוגמת פריסת היריעות קודם הקרשים: